SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2103

av Isak From (S)

Beskattning av ersättning för nekad avverkning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till beskattning av ersättning för nekad skogsavverkning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Skatteverket publicerade 2023-11-30 ett ställningstagande, ”Beskattning av ersättning för nekad rätt att avverka fjällnära skog”, där de anser att den ersättning som en markägare kan erhålla från staten avseende nekad rätt att avverka fjällnära skog ska hanteras som en intäkt i näringsverksamheten och alltså inte likställas med en avyttring som skulle ha beskattats i inkomstslaget kapital.

En markägare har rätt till ersättningar för diverse intrång eller inskränkningar i sin fastighet. Om ersättningen avser en viss begränsad tid ska ersättningen beskattas i inkomstslaget näring (13 kap. 1 och 6 §§ IL samt 15 kap. 1 § IL), och om ersättningen anses vara för all framtid ska det likställas med en avyttring som beskattas i inkomstslaget kapital (45 kap. 6 och 7 §§ IL).

I fjällnära skog får avverkning i vissa fall inte ske utan Skogsstyrelsens tillstånd. Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen, MÖD) har i avgörandet MÖD 2020:8 funnit att beslut om nekat avverkningstillstånd i fjällnära skog som meddelats med stöd

av vissa bestämmelser i skogsvårdslagen ger rätt till ersättning på samma sätt som sådana beslut om områdesskydd etc. som räknas upp i 31 kap. 4 § miljöbalken (MB). Utsikterna att i framtiden få tillstånd till avverkning eller att i samband med anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § MB få utföra andra åtgärder som exempelvis gallring ansåg MÖD som närmast obefintliga.

Enligt MÖD har därför ett avslagsbeslut i praktiken samma effekt för den enskilde som ett beslut om områdesskydd, varför ersättningen skulle bestämmas på samma sätt som vid ett sådant beslut. Domstolen ansåg mot den bakgrunden att fastighetsägaren skulle ersättas med intrångsersättning enligt miljöbalken motsvarande rådighetsinskränkning för all framtid som enligt 31 kap. 15 § MB kan komma att återkrävas inom tio år om omständigheterna förändras. Domstolen anförde att i detta får också anses ligga att lagstiftaren, dvs. staten, har bedömt att rådighetsinskränkningar som varar i mer än tio år kan jämställas med expropriation i ersättningsrättsligt hänseende. Domstolen fann inte skäl att göra något särskilt avdrag på den grunden att det generellt skulle finnas begränsade möjligheter att bedriva skogsbruk i fjällnära skog.

MÖD har alltså fastställt att aktuell ersättning ska likställas med ersättning som ges för all framtid samt bedömt markägarens möjligheter till framtida avverkningstillstånd, eller möjlighet att exempelvis gallra, som närmast obefintliga. Skatteverket har dock tolkat domen som att ”närmast obefintliga” ska utläsas som att det finns en möjlighet, och bedömer i strid med MÖD att markägaren vid en senare tidpunkt kan söka avverkningstillstånd och då få ett jakande beslut. Skatteverket skriver: ”Vid en senare prövning kan det inte uteslutas att naturvärdena bedöms på ett annat sätt än vad som gjordes vid det tidigare ansökningstillfället.” Detta trots att MÖD angivit möjligheterna som ”närmast obefintliga” och MÖD framför att inskränkningar som avser minst 10 år ska jämställas med expropriation.

Utifrån detta kan, och bör, man fråga sig om Skogsstyrelsen inom den kommande 10-årsperiod kan komma att ändra sig och bevilja ett avverkningstillstånd. Det är enligt de flesta bedömare rimligt att anta att aktuella fastigheter, inom kommande 10-årsperiod, fortfarande kommer att befinna sig i ett geografiskt område som klassificeras som fjällnära och att Skogsstyrelsen därför kommer att fortsätta att neka till avverkningstillstånd. Det är också sannolikt att Högsta förvaltningsdomstolen, HFD, i ett fall som detta skulle fastställa att ersättningen ska ses som för all framtid och att den därmed ska beskattas i inkomstslaget kapital. Tidö-regeringens nya regler om skogsbeskattning som trädde i kraft den 1 april 2026, införde förvisso möjligheten till

naturvårdskonto för vissa naturvårdsavtal, vilket är ett steg i rätt riktning. De ändrade däremot inte uttryckligen Skatteverkets bedömning av ersättning för nekad avverkning av skog

Den uppkomna situationen med motstridiga ställningstaganden från regering, Skatteverket och domskäl från MÖD är olycklig och skapar en osäkerhet för Sveriges skogsägare. I promemorian Mer förmånlig beskattning vid bl.a. skydd av skog, som bland annat LRF är positiva till, skulle kunna användas för till exempel ersättning avseende nekat avverkningstillstånd för skog.

Sammantaget får det motstridiga regelverket stora konsekvenser för enskilda skogsägare och det är angeläget att regeringen skyndsamt hanterar dessa frågor.

Isak From (S)